

Міністерство освіти й науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра географії та методики її викладання

Магістерська дипломна робота

**з теми: «ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПОЛОЖЕННЯ В
ДОСЛІДЖЕННІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХНЄ ПРАКТИЧНЕ
ЗАСТОСУВАННЯ (НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО
РАЙОНУ)»**

Виконала: студентка 2 курсу
Групи Geo1-M19
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
за освітньою програмою Середня освіта
(Географія)

Серединська Ольга Миколаївна

Керівник:

Рибак І. П., кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її
викладання

Рецензент:

Касіяник І. П., кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її
викладання

Кам'янець-Подільський – 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ТЕОРЕТИКО - МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕНЬ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ	6
1.1. Поняттєво-терміналогічний апарат	6
1.2. Фактори впливу, що впливають на дослідження харчової промисловості Кам'янець-Подільського району	9
1.3. Методологія та методика досліджень.....	12
РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ В ДОСЛІДЖЕННІ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	15
2.1. Дослідження виробництва в суспільній географії.....	15
2.2. Роль і значення харчової промисловості в структурі економіки	26
2.3. Методичні підходи і принципи в дослідженні харчової промисловості...	32
РОЗДІЛ 3 ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ УМОВИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	38
3.1. Характеристика природних чинників, які впливають на сировинну базу підприємства.....	38
3.2. Соціально-економічні чинники що впливають на підприємства харчової промисловості.....	42
РОЗДІЛ 4 СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ	48
4.1. Загальна характеристика харчової промисловості на прикладі Кам'янець- Подільському районі.....	48
4.2. Інтерпретація техніко-економічних показників виробництва.....	51
4.3. Перспективи функціонування та розвитку Кам'янець Подільського мясокомбінату	57
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Харчова промисловість завжди вважалася для України пріоритетною і стратегічно важливою галуззю, яка здатна забезпечити не тільки потреби внутрішнього ринку, а й вагоме місце держави в когорті світових країн – лідерів із виробництва продуктів харчування. Доступність харчових продуктів, їх якість та екологічність впливають на рівень продовольчої безпеки держави, виступають індикаторами її соціальної стабільності. З огляду на це є актуальною необхідність аналізу проблем харчової промисловості й розробки практичних рекомендацій щодо їхнього подолання.

Водночас, посилення процесів глобалізації та інтеграція України до світової спільноти, по-перше, зробили економіку нашої держави більш вразливою до зовнішніх загроз і, по-друге, висунули перед нею серйозні вимоги щодо забезпечення відповідного рівня її конкурентоспроможності. Це, також, стосується й харчової промисловості. Відповідність світовим стандартам може бути досягнута тільки за умови переходу галузі на інноваційну модель розвитку та активного впровадження сучасних технологій харчового виробництва.

Відтак питання щодо підвищення ефективності функціонування вітчизняних харчових підприємств, виявлення загроз і потенційних можливостей зростання галузі, а також покращання рівня якості та конкурентоспроможності вітчизняних продуктів харчування набувають неабиякої актуальності.

Мета і завдання дослідження. Метою даної магістерської роботи є дослідження власне підприємств харчової промисловості, зокрема, їхньої сировинної бази, особливості функціонування та шляхи реалізації товарного продовольства (зазначені аспекти нами апробовані на прикладі «М'ясопереробне підприємство "Федоришен"», що в м. Кам'янець-Подільський).

З огляду на зазначену мету нами були сформовані наступні завдання для авторського дослідження за обраною темою:

– опрацювати вітчизняні та зарубіжні літературні джерела з теорії та методології комплексного дослідження підприємств харчової галузі промисловості;

– запропонувати оригінальну методику з дослідження підприємств продовольчої групи нашої економіки загалом та вище згаданого підприємства зокрема;

– окреслити перспективні напрямки з розвитку досліджуваного м'ясопереробного комбінату в частині оптимізації сировинної зони, удосконаленні технологічних засад виробництва, диверсифікації шляхів постачання готової продукції.

Об'єктом дослідження у цій роботі стало конкретне підприємство харчової промисловості – «М'ясопереробне підприємство "Федоришен"», – а предметом пошуку – його виробнича структура, техніко-економічні параметри функціонування, номенклатура товарних продуктів.

Основними методами наукової розвідки стали загально наукові (порівняльний, описовий, спостереження, аналіз та синтезу, індукції і дедукції, систематизації); загально географічні (польовий, картографічний, балансовий, таксонування); специфічні (опитування, анкетування якщо проводились?!).

Теоретико-методологічною основою проведеного дослідження стали напрацювання низки науковців. Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що історичний шлях розвитку харчової промисловості України, вивчення факторів, що гальмують розвиток галузі, викликав жвавий інтерес вітчизняних учених. Так, розвиток різних підгалузей харчової промисловості на окремих етапах досліджували такі вчені, як: Г.Ю. Гейдройц, Б.Й. Пасхавер, О.В. Шубравська, Д.Ф. Крисанов, К.О. Прокопенко, П.П. Борщевський, Л.В. Дейнеко, А.О. Заїнчковський, П.М. Купчак, П.В. Осіпов, О.О. Шеремет, Л.О. Пашнюк, В.В. Прядко та інші.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел (72 найменування) та додатків. Робота проілюстрована 3 рисунками, містить 6 таблиць. Загальний обсяг роботи – 71 сторінок.

ВИСНОВКИ

Проведені нами дослідження харчової промисловості Кам'янець-Подільського району Хмельницької області із застосуванням низки загальногеографічних методів та підходів до вивчення, дали змогу сформулювати висновки та рекомендації, що забезпечують вирішення основних завдань роботи відповідно до поставленої мети:

Дослідженню проблем забезпечення модернізації та високотехнологічного розвитку провідних секторів економіки, і зокрема харчової промисловості, присвячено низку наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених та дослідників, серед яких О.Амоша, В.Бойко, Б.Данилишин, Л.Дейнеко, Д.Крисанов, Л.Мельник, Т.Мостенська, Б.Панасюк, П.Саблук, М.Сичевський, Л.І Федулова. Актуальність питань технологічної перебудови промисловості з урахуванням сучасних світових викликів не піддіється сумніву, і особливої уваги з даної проблематики заслуговують фундаментальні праці Л.І.Федулової з проблем формування такої технологічної структури промисловості України, яка б відповідала вимогам постіндустріального суспільства [7,8].

Дослідження щодо пошуку резервів зростання ефективності діяльності харчових підприємств та впливу на неї регуляторної політики держави, розроблення ефективного організаційно-економічного механізму у продовольчій сфері з урахуванням технологічних та екологічних особливостей виробництва харчових продуктів, підвищення ефективності інноваційного потенціалу галузі та всебічне вивчення проблем наукового забезпечення харчової промисловості – тематика останніх публікацій Л.В.Дейнеко [2-4], актуальність яких полягає у сучасному та динамічному осмисленні процесів, які відбуваються в сфері виробництва харчових продуктів, своєчасному реагуванні на виклики ринкового суспільства та наданні вагомих наукових та практичних рекомендацій щодо пошуку нових потенційних можливостей для забезпечення економічного зростання та підвищення добробуту населення. Проблему розробки ефективних

регуляторів, спрямованих на забезпечення активізації інноваційних процесів у харчовій промисловості, розглядають Д.Крисанов, К.Бужимська [5].

Продовольчий ринок являє собою систему економічних відносин, що склалися в сфері виробництва, транспортування, зберігання і реалізації продовольства. Структурні елементи цих відносин формуються на основі прямих та зворотних ринкових зв'язків, перебувають під постійним впливом регіональних особливостей, платоспроможного попиту і пропозиції, а також адекватних методів регулювання ринкових відносин і процесів прийняття управлінських рішень. У відповідності з цим потенціал продовольчого ринку складається з усіх наявних його можливостей в рамках певного регіону.

Для забезпечення стабільного розвитку м'ясопереробної галузі та її функціонування на сучасному продовольчому ринку одним з першочергових завдань є розробка методології, яка має поєднувати як специфіку функціонування продовольчого комплексу в цілому, так і специфічний інструментарій маркетингового управління та прогнозування галузі. При цьому має здійснитися суттєве переозброєння виробничих фондів м'ясопереробних підприємств, що дозволить в майбутньому підвищити продуктивність праці та вивести стандарти їх продукції на новий якісний рівень. Важливе місце в діяльності м'ясопереробних підприємств має посідати розвиток та удосконалення стратегічного управління, яке дасть змогу малим та середнім виробникам мати переваги перед великими підприємствами м'ясної продукції за рахунок гнучкості своєї діяльності. Перспективи подальших досліджень спрямовані на удосконалення стратегічного управління м'ясопереробної галузі, як одного із найефективніших засобів перспективного розвитку переробних підприємств.

Виходячи з вищезазначеного, відтворення і прискорений розвиток харчової промисловості є важливою передумовою подолання кризових явищ в промисловому секторі економіки країни. Харчова промисловість України як за наявними виробничими потужностями, їх фізичним, технічним і технологічним станом, так і за рівнем розвитку інфраструктури не є

досконалою з точки зору відповідності її сучасним вимогам щодо рівня техніко-технологічного розвитку промислових підприємств. Крім того, вона є дуже залежною від обсягів виробництва вітчизняних сировинних ресурсів для випуску продукції харчування. Це й спричинює її суттєве відставання від рівня розвитку аналогічної галузі в економічно розвинених країнах. Розв'язання інвестиційної проблеми в галузі повинно відбуватись шляхом залучення всього кола джерел інвестування. Капітальні вкладення мають направлятися насамперед на модернізацію і техніко-технологічне переоснащення підприємств, прискорений розвиток і підвищення ефективності функціонування пріоритетних базових галузей і виробництв. Для забезпечення інноваційного розвитку харчової промисловості, необхідно створити дієвий механізм інвестування технологічних змін. Основним інструментом для успішного подолання кризи має стати стратегія індустріально-інноваційного розвитку галузей харчової промисловості. Сучасний етап реалізації такої стратегії припускає забезпечення довготривалого стійкого зростання економіки на основі структурної трансформації, техніко-технологічної модернізації і створення умов для виробництва конкурентних видів продукції й зростання експорту. Перехід харчової промисловості на нову структурно-технологічну модель розвитку та дотримання принципів більш чистого виробництва у галузі є важливими для гармонійного розвитку країни та необхідною передумовою інтеграції у європейські інституції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Б.Й. Пасхавер, О.В. Шубравська, Д.Ф. Крисанов, К.О. Прокопенко // Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України». Економіка АПК. — 2010. — № 9. — С. 13—20.
2. Бондаренко О. В. Сутність, історія та сучасність української та західноєвропейської економічної ментальності: монографія / О. В. Бондаренко. — Запоріжжя: ЗНТУ, 2005. — 253 с.
3. Бородин Д. В. Совершенствование организационно-экономического механизма хозяйствования предприятий рыбной промышленности: автореф. дис. канд. экон. наук: спец. 08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Д. В. Бородин . — Москва, 2012. — 21 с.
4. Бухалков М.И. Внутрифирменное планирование: учебник / М.И. Бухалков. — [2-е изд., испр. И доп.]. — М.: ИНФРА, 2000. — 400 с.
5. Вудвуд В., Шуткевич Т. Проблеми виробництва харчової промисловості України в сучасних умовах господарювання. Молодий вчений. 2015. № 2(17). С. 17-20.
6. Гак Д. Харчова промисловість України. К. 1960;
7. Голомша Н. Є. Оцінка міжнародної конкурентоспроможності українського цукру / Н. Є. Голомша, О. М. Файчук // Економіка АПК. — 2010. — № 7. — С. 151-156.
8. Гордієнко С. Г. Забезпечення економічної безпеки України Службою безпеки / С. Г. Гордієнко // Економічні злочини: попередження і боротьба з ними. — К. , 2001. — 121 с.
9. Грунин О. А. Экономическая безопасность организаций / О. А. Грунин, С. О. Грунин. — СПб.: Питер , 2002. — 160 с.
10. ДСТУ 2120-93. Хлібопекарське виробництво. Терміни та визначення. [Електронний ресурс] / - Режим доступу:\www/ URL: <http://normativ.com.ua/sanpin/book29.php>.

11. Економіка підприємства: навч. посібник / [А.В. Шегда та ін. ; за ред. А.В. Шегди]. – Київ. Нац.унт ім. Т.Г.Шевченка. – К.: Знання, 2001.- 335 с.
12. Економічна енциклопедія : У 3 т.: Т. 1. А-К / [за ред. С.В. Мочерного]. – К: ВЦ „Академія”; Тернопіль: Академія народного господарства, 2000. – 683 с.
13. Енциклопедія українознавства / Наукове товариство імені Шевченка. — Париж, 19552003.
14. Єрмков О. Ю. (2006). Напрями та ефективність підприємств хлібопродуктового комплексу: Економіка АПК, № 7. — С. 86-90.
15. Жеребкін Г., Миколаєва І. Розвиток харч. пром-сти, в кн. Пром-сть Радянської України за 40 років (1917—1957). К. 1957;
16. Загальні тенденції тіньової економіки у I кварталі 2012 року [Електронний ресурс] // Управління макроекономічного прогнозування. – К., 2015. – 28 с. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/file/link/187630/file/Shadow_Ikv2012.doc.
17. Загальні тенденції тіньової економіки України за 9 місяців 2015 року [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – К., 2015. – 19 с. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/file/link/187630/file/Shadow_IIIkv2015.doc.
18. Загашвили В. Экономическая безопасность / В. Загашвили. – М.: Юристъ, 1997. – 364 с
19. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності : Статистичний збірник / за ред. Л.М. Овденко. – К. : Державний комітет статистики України, 2011. – 68 с.
20. Ковальчук С. С. Національні економічні інтереси: монографія / С. С. Ковальчук. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 317 с.
21. Колодій А. Права людини і громадянина в Україні / А. М. Колодій, А. Ю. Олійник. – К.: ЮрінкомІнтер, 2003. – 336 с.

22. Концепція економічної безпеки України / Ін-т економічного прогнозування; кер. проекту В. М. Геєць. – К.: Логос, 1999. – 56 с.
23. Колотуша М.М. (2007). Методологічні засади аналізу фінансового стану хлібопекарської підгалузі харчової промисловості України // Економіст, № 5. — С. 15-27.
24. Кульмановский Л., Рапапорт И. От промысла к индустрии. Пищевая промышленность УССР за 16 лет. Х. 1934;
25. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів : монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко. – К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. – 152 с.
26. Ліпкан В. А. Теоретико-методологічні засади управління у сфері національної безпеки України : монографія / В. А. Ліпкан. – К.: Текст, 2005. – 350 с.
27. Лужанська Т. Професійні громадські організації в аграрному секторі економіки України: проблеми розвитку / Т. Лужанська // Проект «Аграрна політика для людського розвитку». – К.: АПЛР, 2010. – 42 с.
28. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретико-методологічний аспект / Ю. Я. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 3–12.
29. Макаренко В. В. (2007). Вся правді про хліб. Агро Перспектива, № 6, 7. — С. 24–27,
30. Марцин В.С. Економіка торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу:zhitomironline.org.ua/...Marcin.../bookshop-33-32-3154/.
31. Морозова Т.Г. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: учеб. пос. для вузов /[Т.Г. Морозова, А.В. Пикулькин, В.Ф. Тихонов. и др.].– М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 318 с.
32. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві : підручник / В.М. Нелеп. – К.: КНЕУ, 2000. – 372 с.

33. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. підручник / О.О. Орлов. – К.: Скарби, 2002. – 336 с.
34. Офіційний сайт Державної служби статистики України, [Електронний ресурс]/ - Режим доступу: URL: www.ukrstat.gov.ua
35. Парсяк В.Н. Планування господарської діяльності малих та середніх підприємств/ В.Н. Парсяк, М.Б. Журавльова. – К., 2001. – 191 с.
36. Пасхавер Б.Й. Агропродовольче виробництво у 1990—2009 рр.: тенденції розвитку /
37. Пашнюк Л.О. Харчова промисловість України: стан, тенденції і перспективи розвитку / Л.О. Пашнюк [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://studentbooks.com.ua/content/view/920/76/1/3/>.
38. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємства навч. посібник для студ. вузів / [за ред. Й.М. Петровича ; 2-ге вид., перероб. і доп.] – Київ, 2000. – 526 с.
39. Пищевая промышленность СССР. М. 1967; Поддєрьогін А. М. Інновації та їх фінансове забезпечення в харчовій промисловості України / А. М. Поддєрьогін, А. В. Корнилюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 94–100.
40. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: knigi.tr200.ru/f.php?f=%F1...p
41. Прокіп М. І. (2012). Стан хлібопекарської галузі. Економіческие науки/Економика промышленности.
42. Промисловість України у 2007-2010 роках. Статистичний збірник. За редакцією Л.М. Овденко / Державна служба статистики України: Київ – 2011.
43. Прямі інвестиції в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bin.ua/news/economics/economic/119426-pryamyje-inostrannye-investicii-v-ukrainu-za-i.html>.
44. Размещение пищевой промышленности СССР. М. 1969;

45. Рибачук Б., Куржнір В. Планування та екон. стимулювання в харчовій промисловості. К. 1970;
46. Сінгаєвський І. Харчова індустрія республіки, ж. Економіка Радянської України, ч. 1, 1978;
47. Скопенко Н. С. Агропромисловий сектор: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку / Н. С. Скопенко // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 8. Част. 1. – С. 179–183.
48. Статистична інформація щодо основних показників соціально-економічного, демографічного розвитку України // www.ukrstat.gov.ua.
49. Статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2011 році» [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
50. Статистичний збірник «Промисловість України у 2001–2007 роках» // Державний комітет статистики України. – К., 2008. – 304 с.
51. Статистичний збірник «Промисловість України у 2001—2007 роках» // Державний комітет статистики України. — Київ, 2008. — 304 с
52. Статистичний збірник «Промисловість України у 2007–2010 роках» [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
53. Статистичний щорічник «Україна у цифрах у 2011 році» [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
54. Статистичні збірники Держкомстату України за 1991—2009 роки. Сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
55. Статистичні матеріали Державної митної служби України «Зовнішня торгівля України» [Електронний ресурс] // Державна митна служба України. – Режим доступу : www.customs.gov.ua/dmsu/control/cstat/f3/showstat

56. Українським виробникам сирів доведеться шукати нові ринки збуту. URL: http://newsradio.com.ua/2015_05_11/Ukra-nskimvirobnikamsir-v-dovedetsja-shukati-nov-rinki-zbutu-ekonomst-4991.

57. Укрхлібпром, (2012). Підсумки роботи підприємств хлібопекарської галузі, виконавчого апарату, [Електронний ресурс]/-Режим доступу: [www/URL:http://ukrplibprom.org.ua/ua/novini/sichnja_2014_roku.ntml](http://www.ukrplibprom.org.ua/ua/novini/sichnja_2014_roku.ntml) 28

58. Ухвалевський Ю., Герасименко В., Захарченко О. Відтворення основних фондів харчової промисловости Укр. РСР та їх використання, ж. «Економіка Радянської України», ч. 11, 1979.

59. Харчова промисловість України [Електронний ресурс] // Престиж медіа Інформ. — Режим доступу : www.prestigemedia.com.ua/project/agro.

60. Харчова промисловість України [Електронний ресурс] // Престиж медіа Інформ. — Режим доступу: www.prestigemedia.com.ua/project/agro

61. Харчова та переробна промисловість. Галузевий огляд, підготовлений АТ «ЕрстеБанк» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.business.ua/upload/analytics/Food%20and%20Beverage.pdf.

62. Харчова та переробна промисловість. Галузевий огляд, підготовлений АТ «ЕрстеБанк» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.business.ua/upload/analytics/Food%20and%20Beverage.pdf

63. Чорновалов Є. Виробники м'яса курки знайшли заміну російському ринку. URL: <http://biz.nv.ua/ukr/publications/ukrajinskakurka-osvojuje-zakordonni-rinki-103213.html>. Держстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

64. Чорновалов Є. Солодке життя. Україна нарощує експорт цукру. URL: <http://biz.nv.ua/ukr/publications/solodke-zhittjaukrajinanaroshchuje-eksport-tsukru-102859.html>.

65. Шелудько Е. І. Структурно-технологічні засади модернізації харчової промисловости України / Е. І. Шелудько // Ефективна економіка : електронний журнал. — Режим доступу : www.economy.nayka.com.ua

66. Шелудько Е.І. Структурно-технологічні засади модернізації харчової промисловості України / Е.І. Шелудько // Ефективна економіка : електронний журнал. — Режим доступу www.economy.nauka.com.ua.

67. Шелудько Е.І. Структурно-технологічні засади модернізації харчової промисловості України. Ефективна економіка. URL: www.economy.nauka.com.ua.

68. Шовкун І. Податкові фактори технологічного розвитку економіки / І. Шовкун // Економіка України. – 2011. – № 5. – С. 40-53.

69. Экономика предприятия: учеб. пособие / [под общ. ред. д.э.н., проф. Л.Г. Мельника]. – Сумы: ИТД «Университетская книга», 2002. – 634 с

70. Якимчук Т. В. Стан і перспективи розвитку підприємств харчової промисловості України / Т. В. Якимчук // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 4(106). – С. 162–168.

71. Якимчук Т.В. Стан і перспективи розвитку підприємств харчової промисловості України / Т.В. Якимчук // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 4(106). — С. 162—168.